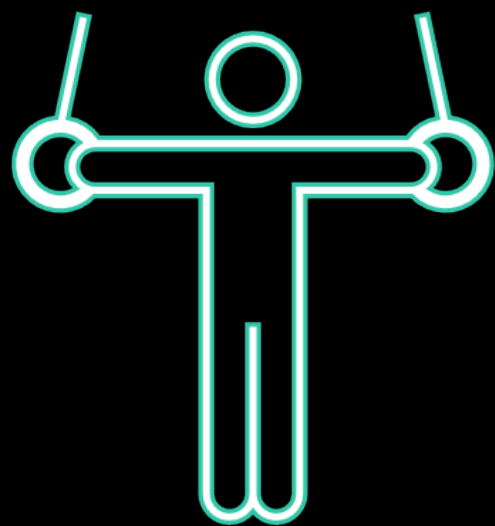

התכנון, הביצוע והבטיחות בתרגיל המבצעי

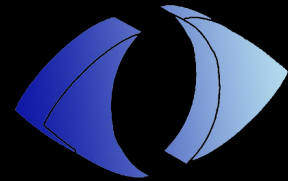
כלים למנהל הביטחון

מרצה: שמוליק ברק, סגן ניצב בדימ'

© (S.B.S פתרונות ייעוץ, הדרכה וניהול)

קצת על עצמי - מקצועית

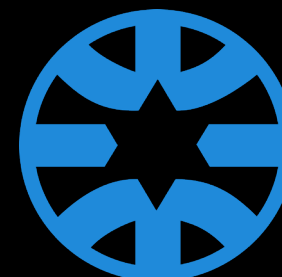
2012 עד היום

1986 עד 2012

1977 עד 1984

השכלה

פתרונות ייעוץ הדרכה וניהול S.B.S.

תרגיל - הגדרה

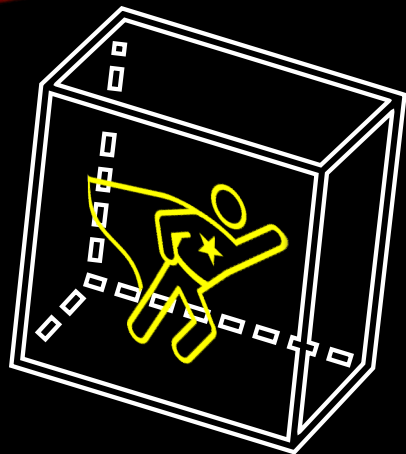
סדרת פעולות שאדם או קבוצה מבצעים לשם אימון או למידה,
תוך דימוי מבוים של מציאות מבצעית או תפעולית – קיימת
או משוערת

מה עלול לקרות כשאין בקרה צמודה על תרגיל

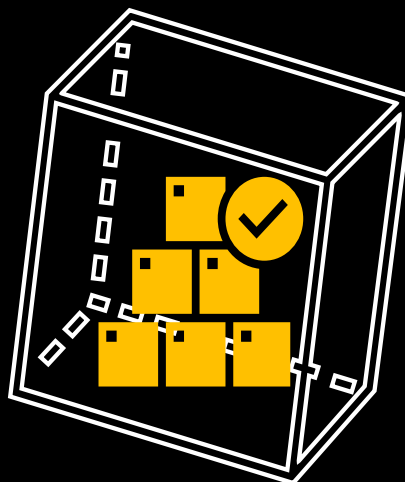
• קישור לסרטון הדגמה

• <https://clipchamp.com/watch/wUaPsuxLdQ0>

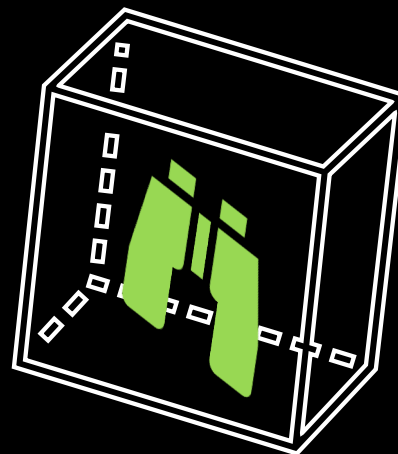
ייעוץ ומטרות

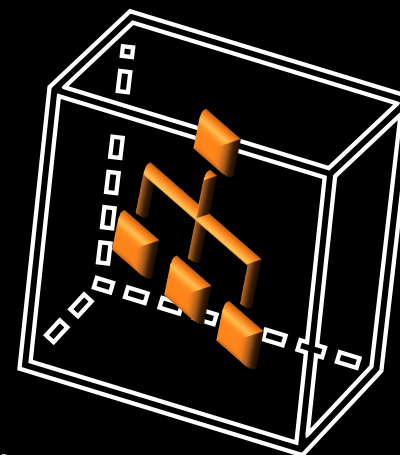
הטמעה ושיפור כשירות

בחינת יישום נהלים
ותהליכים

איתור, זיהוי ותיקון פערים
וליקויים

בחינת תפקודו של ארגון
בהתאם לייעודו

סוגים עיקריים של תרגילים

סימולציות (בשטח) – עם/ללא ביום אויב

תרגילי חשיבה (תטל"מ, משחקי מלחמה, שולחן עגול)

ערנות/החדרה/תגובה

שת"פ עם גורמים אחרים

סעיפים עיקריים לתיק תרגיל

סוג התרגיל

לו"ז ומיקום

מטרות ומדדי הצלחה וכישלון (חד ערכיים)

סיפור רקע תרגיל

סיפור כיסוי למתרגלים

תוכנית בטיחות (כנספח נפרד לתיק התרגיל)

מנהלת התרגיל (תפקידים ותחומי אחריות – בקרים, ביום אויב, תיאומים)

אבטחת אמת

שותפי סוד ותיאומים

מקרים ותגובות כולל לוח תקלות

מתווה למסמך סיכום התרגיל - תחקיר ⁸

תחקיר ראשוני מייד בתום התרגיל (לרבות תחקיר בטיחות)

פרטי התרגיל בדגש על מטרותיו המוגדרות

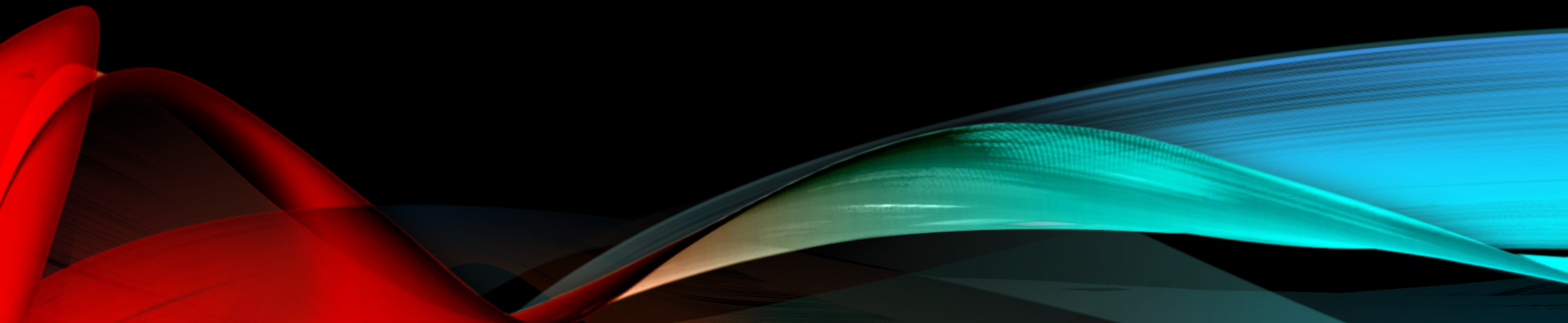
פירוט ביצוע מול תכנון – ולמה יש פערים

מסקנות ולקחים – בדגש על המדדים לכישלון/הצלחה ולו"ז לביצוע

המלצות לרמה ממונה

התרגיל המבצעי בראי ההיסטוריה תרגיל "טייגר"

קפיצה לאחור במנהרת הזמן...

מלחמת העולם השנייה 1939-1945

DEPARTMENT OF THE NAVY -- <http://www.history.navy.mil/> -
<http://www.history.navy.mil/photos/images/s300000/s320901c.htm2nd>
 Source: http://www.hood.army.mil/4id_2b8i/images/image001.jpg, נחלת,
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=118445>הכליל,

✓ ועידת טהרן נובמבר – דצמבר 1943: החלטה על פתיחת חזית שנייה במערב אירופה

✓ תחילת תכנון מבצע "אוברלורד" – חג מולד 1943

✓ מבצעי הטעיה מודיעיניים (מבצע "שומר ראש"), ריכוז כוחות ואימונים בבריטניה (החל מסוף 1943 ואילך)

✓ אפריל 1944 – האימונים מגיעים לשיאם

CC-LAYOUT; CC-BY-SA-2.5,2.0,1.0; Released under the GNU Free Documentation License.

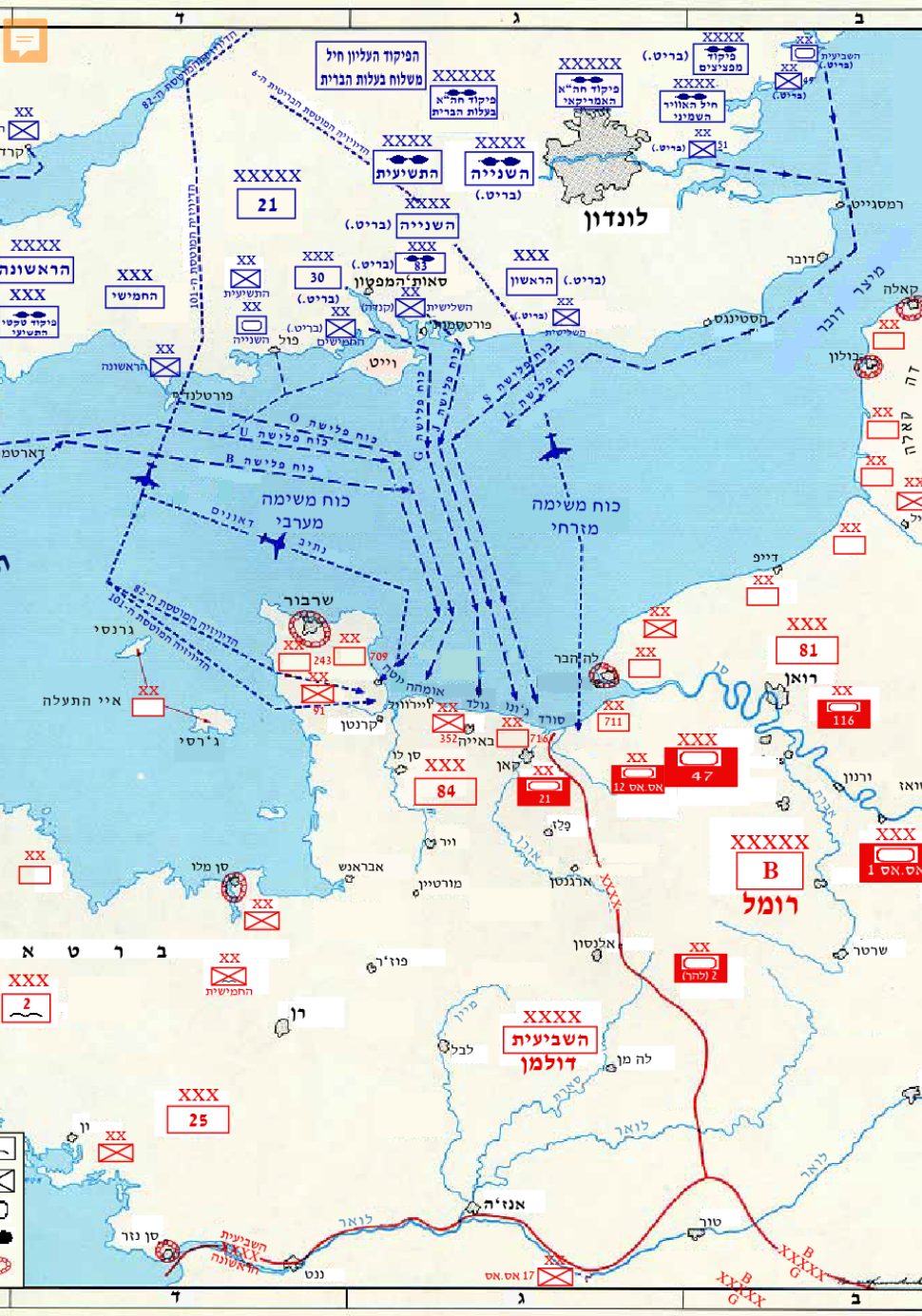
יום הפלישה לנורמנדי 6 ביוני 1944 D DAY

□ מבצע "אוברלורד"

□ 2 ארמיות של בעלות הברית (כ- 156 אלף חיילים) ביום הנחיתה (ערב קודם קורפוס מוצנח מהאוויר)

□ תכנון מדוקדק, מודיעין התקפי והגנתי (הטעיה ומידור כבדים), צבירת כוחות ולוגיסטיקה.

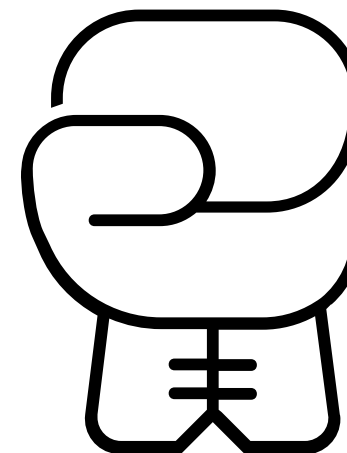
□ תרגילים ואימונים החל מסוף 1943, השיא: אפריל 1944

הכנת הכוח למבצע - אתגרים

הבעיה העיקרית של הכוח: היעדר ניסיון קרבי תחת אש (בעיקר הכוח האמריקני)

המענה (לפי הנחיית גנרל אייזנהאואר):
תרגול מסגרות גדולות במתווה הקרוב ביותר למציאות הקרב הצפויה

התרגיל - תכנון

14

❖ מרץ – אפריל 1944 3 תרגילי חזרה גנרלית

❖ חופי מחוז דבון דרום אנגליה (סלפטון)- למה?

❖ לו"ז מתוכנן: 22 באפריל עד 27 באפריל 1944

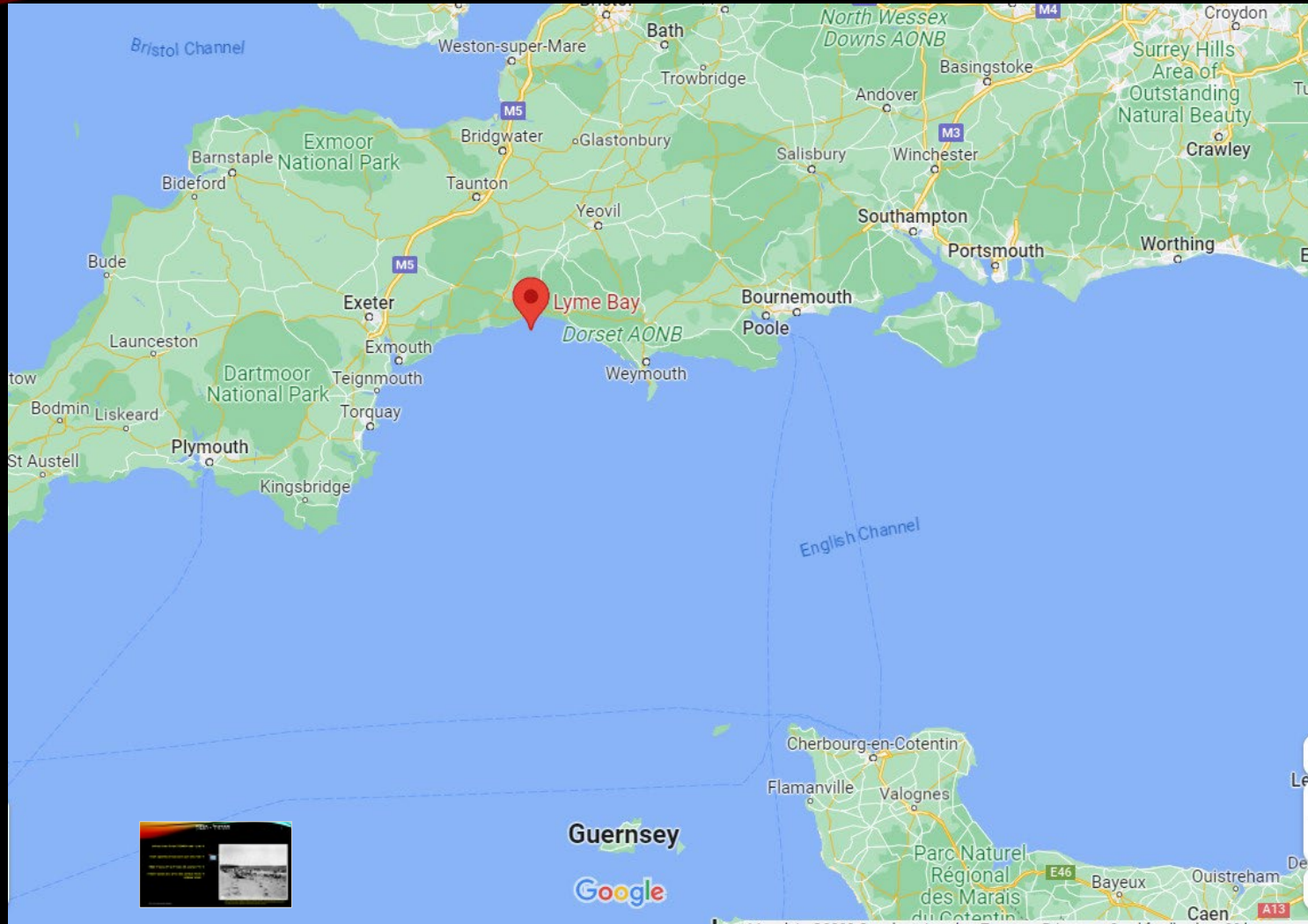
❖ תרגיל הנחיתה בשני גלים: כוח מסתער ולאחריו תגבור ואספקה

תבנית. 3c32795: תחנת מספר מזהה: division_name}} זמין במחלקת U.S. Signal Corps - image}}
זו אינה מעידה על מצב זכויות היוצרים של היצירה. לתבנית זו יש לצרף תבנית רישיון מתאימה. למידע נוסף ראה כאן, נחלת
העם. <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=24413761>

מפרץ ליים

15

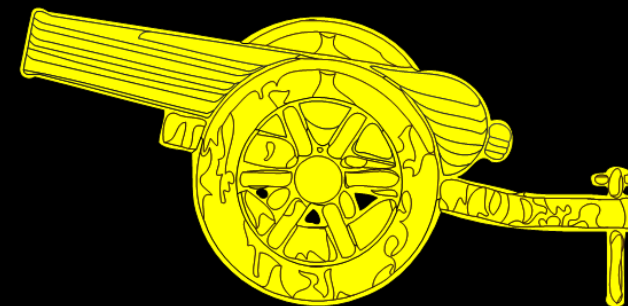
מה קרה בפועל – 27 באפריל 1944 אקט 1

16

✕ שעת ה"ש" המקורית (נחיתת כוחות על החוף) = 07:30

✕ "ש" – 50 דקות = תחילת הרעשה ארטילרית ואווירית של חוף הנחיתה

✕ בשעה 06:25 מחליט מפקד התרגיל (אדמירל דון פ. מון, צי ארה"ב) לדחות בשעה את שעת ה"ש" (עקב איחור בהגעת חלק מהכוחות לשטח הכינוס הימי)

מה קרה בפועל – 27 באפריל 44,
אקט 1 ?

197 חיילים נהרגים
ובערך כפול נפצעים

אירוע תרגיל
נחיתה ראשון
(בבוקר):
הרעשה
ארטילרית
והפצצה
אווירית (כחלק
מהתרגיל)
פוגעת בכוחות
שעל החוף

בנוסף, כוח ביום האויב
היבשתי יורה לפני ומעל
ראשי הנוחתים. הדיוק
נכראה היה מהם והלאה...

איפול מלא מוטל על האירוע

מאות לוחמים
נפגעים
(הרוגים
ופצועים)

גנרל
אייזנהאואר
פוקד: להמשיך
באקט השני של
התרגיל (ללא
ביצוע תחקיר
ראשוני)

מה קרה בפועל: 27-28 באפריל 44, אקט 2 ?

By Lt. J.E. Russell, Royal Navy official photographer - This is photograph A 28558 from the collections of the Imperial War Museums., Public Domain, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=734851>

🌀 תרגול נחיתת הגל השני: שיירת 8 נחתות טנקים נערכת בלב ים לנחיתה, בלוויית כוח "אבטחת אמת" שהוקצה מראש

🌀 בשעה 22:00 יוצאת מבסיס הצי הנאצי בשרבורג, שייטת של תשע ספינות טורפדו לסיור שגרתי במי התעלה

🌀 23:00- התרעות על ספינות גרמניות. הספינות הבריטיות מקבלות הדיווח, האמריקאים לא...

🌀 במקביל: דיווח כי אחת ממשחתות אבטחת האמת, חסרה. מוזעקת ספינה חלופית. זו יוצאת לדרך, אך לא מגיעה בזמן...

🌀 בשעה 02:00 28 באפריל, מוצא עצמו הכוח הגרמני בלב שיירת הנחתות האמריקאיות מבלי שאלו מבחינות בנוכחותו!

פרסומת אחת, עוד דקה נשוב...

אקט 2 - המשך

**749 לוחמים נהרגים
ובערך כפול מכר
נפצעים**

02:15 לערך, פותחים הגרמנים במטחי טורפדו לאורך השיירה

4 נחתות אמריקאיות נפגעות (אחת "מאש בין כוחותינו")

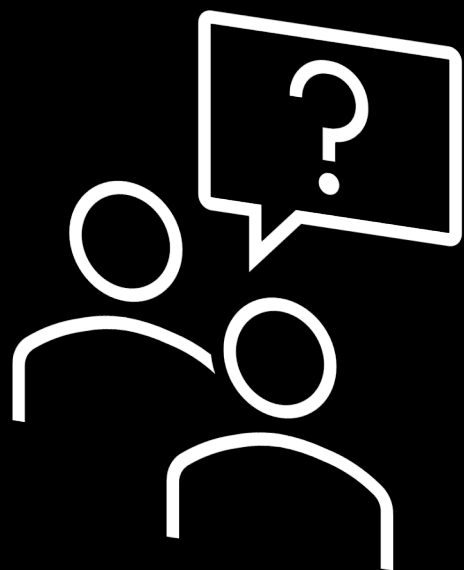
2 מהן טובעות מיידית על אנשיהן

2 אחרות מצליחות לקרטע לחוף (אחת יצאה כליל מכשירות)

מאות לוחמים ומלחים אמריקאים נפגעים

הסט"רים הגרמניות חומקות ללא שריטה!

תוצאות, תחקיר ומסקנות

הפעם כבר הופסק התרגיל מיידית!

איפול מוחלט הוטל גם כאן

חיילים תודרכו והוחתמו על שמירת סודיות חמורה

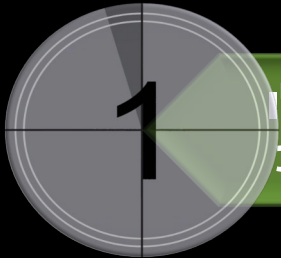
עיקרי התחקיר ומסקנות

תכנון: כל כוח עם רשת קשר משלו – אין רשת משותפת לחירום

מספרי תדרי הרדיו הופצו עם שגיאות הקלדה

דחיית שעת ה-"ש" באקט הראשון לא ירדה לכלל הכוחות. חלקם פעלו לפי הלו"ז הישן. מפקד אינו מוודא את קבלת השינוי אצל כלל הכוחות

משחתת אחת מכוח "אבטחת אמת" אינה מתייצבת ללא דיווח למעלה

עיקרי התחקיר והמסקנות - 2

בלבול הקשר – ההתראה לא מגיעה לכוחות האמריקאים

מפקד כוח האבטחה אינו חותר למגע מול הגרמנים. נצמד לפקודות הקבע

ציוד אישי כבד וחגורות הצלה אישיות לקויות, גרמו לטביעת לוחמים שקפצו למים

לא היו בנמצא כלי שייט קטנים שיכלו לנוע בזירה ולחלץ במהירות אנשים מהמים

מפקדת העל – עסקה בשתי משימות: היערכות לפלישה עצמה וניהול תרגילים

מערך פיקודי סבוך וצולב

ממצאים נוספים ומסקנות

🌀 כבר במהלך האימונים הבסיסיים/טכניים נהרגו כ – 50 לוחמים מתאונות שונות בתוספת 946 לוחמים אמריקאיים בתרגיל טייגר

🌀 בקרי התרגיל שהוצבו כשופטים על ביצועי הכוחות, נעדרו כל סמכות להורות על הפסקת תרגיל (לפחות באזורם) בשל ליקויי בטיחות או תקלות בטיחות (האקט הראשון של "אש ידידותית")

🌀 למפקדת הצי הבריטי בפלימות' היה עבר שלילי מתמשך במתן מענה מבצעי לאירועים ימיים בזירה

🌀 לאובדן 3 הנחתות באירוע היתה משמעות מבצעית בפלישה עצמה – אובדן כושר הנחתה של כמעט חטיבה שלמה

🌀 ההיסטוריון הימי אנתוני פרסטון ציין בתגובה לאירוע: "תהמר פעם אחת יותר מידי, והתוצאה תהיה אסון..."

אפילוג

26

ב- 5.8.1944 נמצא אדמירל דון
פ. מון הנ"ל, בתאו באונייה
כשהוא ירוי בראשו ואקדחו בידו

מפקד התרגיל (שהיה גם מפקד
הנחיתה המבצעית), הועבר
ביולי 44 לאיטליה כחלק
מההכנות למבצע "דרגון"
15.8.1944 (פלישה ימית
נוספת).

בנחיתה המבצעית בגזרת חוף
"יוטה", 6.6.1944 – מספר
החללים מאש האוייב עמד על
1/5 (20%) ממספר החללים
בתרגיל "טייגר"!!

הבטיחות בתרגילים!!

"כללי הבטיחות נכתבו בדם..."

הבטיחות בתרגיל היא מעל הכל – גם במחיר של אי קיומו ודחייתו

העיקרון: שריטה אחת אצל מי ממשתתפיו, וכל התרגיל הוא כישלון אחד גדול!

התרגיל המבצעי ייעודו: להבטיח את ביצוע המשימה במינימום נפגעים אם בכלל, אז מה הועילו חכמים אם כבר בתרגיל יש נפגעים?

“אל תיתן לצידוק המבצעי לחלחל לאזורים שבהם
אתה בונה את היכולת למבצעים”

רא"ל הרצי הלוי (אז אלוף),
בסדרת הטלוויזיה "סיירת מטכ"ל – עד
הקצה"
[התייחסות לאסון צאלים ב' (5 בנובמבר
1992)]
ערוץ 13 27.2.23
(הרצי הלוי כיהן כמפקד הסיירת 2001 עד
2004)

תם אך לא נשלם...